

NOV 1 1 1943
actn. 17 11 43

634⁽¹³⁾

Birth ^{VI} youth at ^{VI} K34/33
Phalaborwa J.M. Malatši
PP. 1-27 Matswaio ind

1-1-0

Microfiled

634⁽¹³⁾

Mosadi' xe ele moina lona e melao e
dikiletšo tša boitšwaro bya xaxwe.
Xomme xa ele mediro kamoka ye e
šomixwaxo ke basadi ba eseng baima
e šongwa te mosadi' wa moima. Xape
xa lona pōifō ya kotsi xo moimana.
Mosadi' wa o hlala xoba o ila dijo
tše dingwe xomme a ja tšeo peio ya
xaxwe e di tšomaxo. Mo xong, se
le baka le le kxaxfai' o iletswa xo
ja kudu te ja dijo tše monate.
Xomme xo boifswa xore ngwana a ka
kola kudu kudu xomme xwa direxa
kotsi ~~mahlang~~ ^{wa} pelexo. Xomme a ka
nwa byalwa kudu xore ngwana a
tle a tšabe se nwa ka xe ele byobodi'a.
Xape o ja dijo tše mpe tše byalo
ka morofo xore ngwana a se dirate.
Mosadi' wa moina xa dumelelwa xo
le be leia ~~di~~ diphōofolo kamoka xe
ele moima. Te xore seo a se imilexo se
ka a bela phōofolo ye.

634

II

K34/33

2

Xape a ka lwala bolwetsi bya
 kabelo ya phofofalo yeo. Komme le
 lo ja ka dumelwe xoja nama ya
 yona. Diphoofofalo tsa xo letswa ke tse
 thweni, khabo, mmotta, pela, kutu,
 hou, lekwelole le tse ding. ²

Moima ka tsene šakenq la dikomo
 ke finlela ngwana u selexwa xape a
 hoxela ka nyanya. Ke xore di'xoino di
 ka welwa ke kotsi. Komme kiletsö ye e
 dirwa maškenq a diruwa tamota.
 Lie thšemong ya motso yo mong ka a
 tsene xe e se thšemong ya xaxwe.
 Xape le xona o tsena ka dihlare.
 Mo kiletsong ya moima e wela le
 monneng wa xaxwe. Ke xore monna wa
 mosadi wa moima xe mosadi a iletswa
 dilö tse ding monna le ena o iletswa
 tse ding xo feta mosadi.

Monna xa swanela xo ya mokxosing wa
 dira. Ke xore a ke se boye utwenq yeo.
 Xape mokxosing wo byalo ka wa tau a
 ka ya eurya xe a hlabatse tau ka
 lerumo a setse a ana mphalo wa xaxwe

Le mokxōšing wa thōu xa dumclelwa
 ko ya. kaele kiletšō ya mokxōšī wa
 thōu o šōrō kudu kudu kobane thōu e
 tla hlalla eua fela xare xa banna
 kamoka. ke nāve e byalo xobathšukuder
 Moimana o e tšepša ka mokxwa wo mong.
 ke ele moima ana le tšobo e tše ya
 lettalo o a peša mpa fela xomme mōtšōtšō
 wa se a pešwe selo. Mosadi wa moima
 moima xa swanelwa ko dula xare xa batho
 bao eseng ba lapa laxaxwe koba baeti.
 O phela motseng wa xaxwe fela ka ko thšaba
 matšoma, mo metseng ye mongwe.
 Matšoma ke bošula byō bō ka diraxo kotsi
 ko se se imileko ke mosadi yo. kape
 matšoma ke selo seo se diraxo tšimo ya
 mosadi. ke mosadi a thoma ko ima o
 e polela koba ona le matšoma le batho ba
 sešō ko tšeba. Mosadi wa matšoma la
 dumclelwe ko bona koba ko ya mo ko kaxo
 le motho yo a lwalaxo, yo mokolo koba yo
 monyane. ke a ka ya ko bona molwets'e
 a se bolele ke xona molwetsi o tla hwa le
 ke abe a tla phela. kape le monna wa

634

IV

K34/33

4

Mosadi wa makoma xoba wa moimana
 o tsene mo kiletsong ye. Ke xo ka
 hwetsiwa motso wa makoma a tsene
 molwetseng xomme molwetsè a hwile
 kona ke molato wa hloko ya motso. Motso
 wa makoma ka dumelwe xo kuka
 ngwana wa mosadi yo mong ke e se
 ke a ka e polela pele ka batho seo a
 leng sona. Xomme le papalo ngwana
 o diva byalo ke a tseba mesepele ya
 xaxwe ye mebe ka ntle ka mosadi wa
 xaxwe. Moima o phela ka xaxwe. Xomme
 ke mosadi a senyaxelelwa ka ntsi xomme ko
 nweditse xoba molato ke wa batswadi ba xaxwe
 ka ditsoala kana moimana o swanetsè xo
 phela ka mmaxwe xo fihla a beletsa xoba
 a phokha ka ke eie yena polele ya ke
 mosadi a tsene pefekong xoba ntlong.
 Moima ka kopane le monna wa xaxwe. Xaele
 thswaro ya mosadi wa moima e fapane fela
 ka tsela ya moosi le ding dintwa. Ke
 mosadi ele moima ke a ka dira hotsi
 xoba a roxa monna wa xaxwe a ka
 seke a itlwa ke monna ka baka la

634

I

K34/33

5

boimana bya xaxwe. Komme ka
ntle xa fao xa xora thswaro yengwe
komme ke xora kxodiso mo xo ena ke
ya ko boifa koisi fela.

Komme o bidiwa ka leina la borretho.
Komme o fiwa dijo tse molebanexo.
Ke moima a kxopeia se sele a ka fiwa
ke e se se ilaxo. Moima ~~ka~~ maatla
ona le maatla a ko dira se makatsang
batho byalo ita xo ema e ko rwa'a merwa-
lo e boima xoba ke sebela tseto le
telele xaxolo. Moima a ka dira lolofa.

ka bone se ~~fu~~ fiiketšexo wa oangwe.
ka tsebe tse flaxo direxa a seso dibona.

Ditoro tsa xaxwe di byalo ita tsa
batho kamotla. ko ka lemoxwa xove
ngwana e ha da mong ka ditaoa.
komme mo mong ditaoa tsa siwa xo
supa theveso ka moraxo ka pelexo.

ke mosadi a belexa banenyana xoba
basimane a ka fiwa sehlaive xove a
fotxe pepo yeo e sa-ratexexo.

Mosadi a ka dira xove a belixe
morwa xoba mosiisana ka maatla ao

634

VI

K34/33

6.

a sebiare ka mo xo na baxo ta xona.
 Mosadi o belexa morwa loba
 Mositsana eseng ka xo sehlanats'exe
 xa lwe. ~~Xape eseng ka baka la se a~~
~~sejako.~~ Xomme ka dire foo ka
 baka la se a sejako loba se a se
 bonako Xomme # nka baka la totsi
 xe a belexa Mosimane a sa motsome
 loba ngwanenyana a sa motsome.
 Popexo ya ngwana e ka se tlonwe xo
 fetšwa ke e se ngwana wa monna
 wa Mosadi. Kopano e tee e a tlonwa
 xo imisa. Moana ye mong o a dumola
 ye wana o a lana. Palo ya mats'atsi'
 xa e ~~tsone~~ ke e se ditxwedi' fela. Xape
 xantsi' le tsone ditxwedi' xa "di'tsebye.
 Mats'atsi' xa a balwe xo badiwa
 ditxwedi' fela. Lebata la pelexo xa le
 tsebye Xomme le tswelela byab ka
 totsi' lo mosadi'. Ka ntsi' basadi' ba
 belexa maetong le mesomong trole le
 maxae. Xomme xa xo nani' dihlare
 ke e se ke moima ele Mosadi' yo
 a diraxelelaxo ke ditotsi' ka mehla.

634

VII

K34/33

7

ho a parwa pheko xe mosadi a ka
tsia nako ye lall telele a sa imi.

Mosadi wa moima xa a fothlwe le xe
ele ho hlapiswa. Kamme xape xe sidilwi
xe e se se kataelo ya ditaola ho
Mosadi yo a dirxetsixo ke ditatsi.
O e tlema mathaka ka se tlema kataelo ya
ditaola eleho thokxola. Ka ho se tsebe xa
matatsi a pelexo xa xelohiswi selo mabka
le pe tsatsi la pelexo. Kamme xa utsi ho
tsibixwa fela xe nako e fihle ya tsatsi la
pelexo kamme ke xona ho ka lokiswa mo
pelexo e dirxang xona. Ho lokiswa ka ho
alela matumate' borobalo xe Mosadi yo
mong a ka ba kraufsi. Xe se mosadi
kraufsi xona pelexo e ka seta ya lokisetse
xale mosadi xa apeswe selo mmeleng wa
xaxwe.

Ho senya xa Mosadi ho dirwa ke
baloi. Xe monna a ka ita mosadi mme
Mosadi a senya xa utsi ho tla kholwa
noba ke babi. Xale dija le boima xa
di dumelwe xoba le kotsi. Xe e se
dijo tsa xe fisa tseo di ka fisaxo

634

VII

K34/33

8

ngwana fela xoba le diparaparana tša
 tša xo šupa xe ngwana a swele ka dijo.
 Mosadi yo o sentšeng xa xolo ka
 Makxoma a metse yoo a sepefano xo
 yona o a kxalwa xoba xo solwa. Xomme
 xe xo ka hwetswa xoba makxoma ao a
 tšwa xo baxwera ba mosadi' elexo banna
 bu bang Mosadi' o tla rakwa ke monna
 xore a ye xa xoba, Xomme monna yo a
 hwetšwaxo molato a lifišwa ka xo nthša
 mositsana ye monq. Se se rwelewe ke
 Mosadi' se xopwa ka morapo xa pelexo xoba
 Motho. Mpa e nthšixwa ke Mosadi' a thšaba
 Molato ~~mo~~ seo a se imilexo xe e se
 tsebiwano monna wa xaxwe. Mpa e nthšixwa
 ka di ~~me~~ tse mehuta huta. Tšē ding
 ke tša xo jexwa ele medu. Tšē ding
 di apewa xo noxwa metse a tšona ke
 moimana. Xomme se se dirwa e sale
 Makxoma. Ke xore le baka e sale le
 kxaupsi' xore Mosadi' a se hwetsšē
 kotsi' ya leho. X nthša mpa ke molato
 wo moxolo kudu kudu. Xe motho a nthšixwe
 mpa o a lifima xa tšongwa le tefa ya

634

K34/33

ya tšenyaxelelo. Tšenyo e a fihlwa
 pihlwa. Se sentšitsiwexo se Ha lahlwa
 lahlwa ke mosadi mosadi mo xo ko
 se bonwexo ke motho. Mosadi yo a
 nthšitsiwexo o swanetsē xo alafiwa ke
 monna yeo ka xo mo nyakela dihlatre
 xo dingaka.

Pelēxo. Xo bēlexelwa ka nquakong xoba
 nquakwaneng wa malle. Mo xo bēlexelwaxo xo
 bexwa lepheto. Xa se basadi kamofa ba
 tšenaro wa pelēxong. Xomme xo ya mekoto
 ya mosadi eleng bao ba senaro matxoma
 le xe motho ele matxekolo a saka a ba
 xa ~~pele~~ xa dumelwe xo tšena pele
 a ~~se~~ balala lentši la matxoma eleng
 ao ~~mo~~ metseng woo a tšwako kōna
 xo basadi ba baswa. Xomme xo tšena
 motho wa ngwana wa ngwaxa xoba batxekolo.
 Batho ba matxoma le bao eseng ba lapa
 xoba motse woo xa ba dumelwe xo tšena.
 Xa xo belexwa monna o dula kxorong
 xoba kxole le fao pelēxo eleng ntšise.
 Mosadi yo mong le e mong o a tšusa
 pelēxong xa a sena matxoma.

634

X

K34 | 33

10

Mo pelerong ke thusa fela bao e leng
 ba thari tse pedi xoba xo isa pele.
 Xaele thuto ke ya pelerong fela.
 Mahlale a xo belexisa ka diatla ke
 xo hlaramotsa fela diatla ke mmetisi.
 Xore ngwana a wele diatlang tsaxaxwe,
 Xomme a se wele fase. Ba belexisi' xe
 ele mosadi' wa diraxoletsinexo ke di
 katsi ke xona o swanetse xo somisa
 hlare se bitswane serakoti. Ke pelerong e
 chela xo ka tsibiswa monna xore a tseme
 ditaola ke xona xo phaswe pheto yeo e
 swarexo pelerong. Ke ngwana a phetaxane
 mmetisi' o swanetse xo kopa diatla a
 tseme matsoho xoba diatla xore a phetolle
 ngwana Xomme mo mathateng a xo
 tseme matsoho, bob' bya ba bya mosadi'
 le bob' bya batho ba bang, le xe ele badimo.
 le meloko ya mosadi' ka pebeb tsa bona xo
 ngwana wa bona ke nyak e sa fela.
 Ke mosadi' a hwa a sa humollwa xa xo
 tsela ye ngwana a ka pholawane ka yona.
 Ke mosadi' a hwa a belexile mo xong
 le ngwana a ka bolawa xoba a fima

634

XI

K34/33

77

mmaro moku. Xe ngwana a so tso
bêlêwa o hlapisiwa ka sefate, ke xore
metse a xo tonya. Mmelexisi ke ena
a ripaxo xape a tlemaro tala.

Xomme e riphawa mphaka ya tlogwa
ka lenti. Masalela a mehlana a e
pelwa fase moo Mosadi a tlaxo xo ya
xona a nthsêtsâ dithsila xe a sale
ka ntlongi.

Mafahla a xopolwa ka poifo ye tloko.
Ke motso xe ana le mosadi xomme a
bo a xa bedi xoba mafahla o tlišoxa
kudu kudu. Xe mosadi a tsene ntlong
xomme a phaloxa xoba a bêlêwa mafahla
ke ~~mosadi~~ basadi ba tla tsibisa monna xore
mosadi o boile xa bedi. Xomme o tla
botsiša xore iteeng xoba o boile tlang.
Xomme lentšu lare ke lerumo le tšaxana.
Ke xore mosimane le mosikana. Ke ele
mathomo a bêlêwa o tla laela ba
bêlêxibi xore ba bolae tšaxana.
Tšaxana ke xore serotwana sa xorwala
tša xo ja. Byalo xo tla laelwa mmaro
mosadi xore a be xona polaong ya

634

XII

K34/33 12

ya thsaxana. Xomme babo lesoxana
 xoba monna ba swara ka ~~imasi~~ hloxo
 xomme ba bo mosadi' ba swara ka
 maoto. Ke xona ba bolaya. Xe ele la
 bobedi' xe mosadi' a dira bjalo xo
 bolawa lerumoka yona tsela yeo.
 Xomme polao ye e bitswa mafelela
 ntlong. Moxong xa xo tsibisiwi manna.
 Xe mmoxo lesoxana le mmoxo mosadi'
 ba boifa xo bolaya mafahla ka diatla
 ba nwisä maswi a lebese a sa fisä xore
 a bolawe ke ona. Xe mafahla a sa
 hlamatšere ba bolaya kamoka xomme ba
 tsibisa ~~manna~~ xore mosadi' xa boa xa
 botse. Xomme bana kamoka ba fihlwa
 ko ~~manng~~ ka xe ele mafelela ntlong.
 Xomme xo popolwa xore mafahla a thsara
 thiswa ke babi'. Xe yo mong a sa bolawa
 xo ha hwa monna. Peläxo ye e sa
 tsebywa e dirwa ke babi'. end of lines
 Mosadi' a tšea matsätsi' a mararo
 koba a mane le xe ele beke xore a tšwe
 ka ntlong. Xe mosadi' ale ka ntlong
 ka moraxo xa peläxo xa xo a dumelwa

Monna xo tsena. Xe a ka tsena a ka
 direxelwa ke kotsi. Ke xore o tla
 hunaxana maoto le matsoko a sitwa xo
 sepela. Mohlang Mosadi' a ts'wa ntlong
 monna o swanetše xo alafiwa. Ke
 xona mosadi' a ka kopana le batho.
 Xomme ke xona mo a tlaxo bona xoba xo
 tseba ke ngwana e sa wa xaxwe. Ke
 mosadi' a sale ka ngwatlong ka apèelewe dijo
 mo o dijo tsà batho di' a pewaxo xona.
 Xape molla wa xona ka o ts'ewe ke motho
 yo mong le xe ele Mosadi'. Dijo tsà
 xaxwe ka dije ke motho yo mong xe e
 se moapii' fela. Moapii' ke motho wa
 Mositsana yo a sa letanets'ero. Xaele
~~mmama~~ ka bonwe sepatilexo ke batho
 ba bona. Xomme ngwana o tla ts'wa
 a tlemeletswe matsoko le maoto ka
 diphetana xoba diphetwana Xomme
 mohlang mmako ngwana a ts'wa ntlong
 ke tsatsi' le ngwana a rewaxoleina.
 Xe ngwana a tla kudu o tla laolwa
 ka 'ditoola tšeo di tlang xo bolela
 xore ngwana o tla leina.

634

XIV

K34/33

14

Xomme ke xona a laolela maina
 kamoka a batho ba moloko waxaxwe
 ba kxale. leina leo ditaola dile
 dumelaxo ke lona leo ngwana a
 le lletaxo. Ke xona ngwana o rewa
 lona. Ke a isa pele xona xo ka nyatiwa
 pheko a phasetswa ke moloko wa
 Mod. Mosadi xoba monna. Ke ngwana
 a ka belaxwa nime a se nyanye
 xo supa xore mmaxwe ke motho wa
 seotswa. Xomme xo tla tsibiswa monna
 taba ye. Ke xona monna a laele basadi
 ba baxalo xore ba mosekisi'e xoba o
 tseba mang. Ke a sa bolele xona ba
 tla mo ita' ka kxati' xore a bolele. Ka
 le monna a ka tsena nitong ya
 motswetsi' xore a itie mosadi' ka nno'si.
 Ke xona xe a boletse ngwana o ha
 nyanya. Xomme monna yo o itla
 fiwa moloto a lifiswa. Xomme xothwe
 ngwana a ka seke a nyanyamatuta
 ka a tsebe xa se a papaxwe. Ke
 mosadi a sa bolele moxong ngwana
 o ha hwa.

634

Xe ngwana a belexwa a fokolala
 ho thwe o kxometsi' teng. Ke xore
 mmawwe ke seotswa. Ke xona
 o swanets'e ho bolela mo makroma
 a tšwara xona. Ke mosadi' a tsene
 pèlèrong mme a sa pholoxe ka pela
 ka ntsi' ho bejwa mblato xodimo ka
 mosadi' xore ke seotswa. Mmme o
 swanets'e ho bolela bao ba tsebyuwaxe
 ke ena kamoka.

Ka moraxo ka matsatsi' a se
 mathe xe ngwana a tšwele ntšong
 o tla tšwa ke basitsana le basimane
 ba ya ka mosupa bo makxob wa
 laxwe. Ke xona ba tla supa ngwana
 ngmedi' ba khola ka mesebe xe ele
 mosimane. Mmme ba bang barema
 dihlare ka diletswana. Xe ele
 mositsana ba ka mosupa ba xasa
 peu, mmme ba iema fase ka
 mexomana. Mmawo ngwana a ba
 divelane dijo tše ntsi', le diño.

Ka Mmamotaxa (Mosadi)

Jm. Malatsi

NOV 1 1 1948
ackn. 17.11.43

I

8/33
Jpm Malatši

634

Bosea

K34/33

16

ka tsatsi la nthla xe ngwana a etswa ka
ngwatonq o a thuswa. Ke xore o alafiwa
ka dihlole xore a bonwe ke batho.
Xe ngwana a reelwa leina mo xong xo
tsibiswa badimo ba ka xae ba diokwana
le maswita. Xomme mo xong o reelwa
fiela. Mmaxo ngwana o sepela le
ngwana mo khle a yaxe lona ka
mehla. Thari ya ngwana e dirwa ke
papaxo ngwana. Xomme e dirwa ka tlale
la pudi xoba phoofilo. Mo xong thari
e tswa ka papaxo-papaxo ngwana ka
bafu ka leina la xaxwe leo ngwana a
reelwa reilwexo lona xe ele mosimane,
xape le xe ele ngwanenyana xe byalo.
Thari e alafiwa ka xo kxatela dihlole
tseo ngwana a thusitswexo ka tsona.
Molao wa xo setsa ngwana ke xo motlotsa
tsoko ka mehla, le xo mohlapisisa sephalexo.
Xomme a leswa dijo ka nato ye ngwana
a ka llaxo ka yona.
Xomme xa xo a dumelelwa xo robatsa

634

II

K34/33

17

ngwana ka sekhoši' xoba xo tswaets'a.
 Xe ngwana a ka robats'wa ka xo tswaets'wa
 a ka xona hloxo ka matlakoreng xoba
 mpa ya laxwe ya ba lematha.
 Xomme xaele xo amusa xona o a
 muswa nako le nako. Xe mmako ngwana
 a sena mekxato ngwana o hwišwa
 lebese la dipudi. Xomme la kxomo xa le
 ratexe kudu kudu. Ngwana o a musšwa
 ke mosadi' yo mong xe a tswetswe ke
 mmaxwe. Xomme mosadi'e swanets'e xo
 ba mmako mosadi' xoba mmako
 monna elexo yo a rataxo xo lela
 ngwana. Ngwana o tswaela bana ba bangwe
 ka xona le bona ba mopeputsi'. Xomme
 dipu~~ng~~ e tsa bana di dirwa ke
 xo baka tseo ba bapalaxo ka tsona.
 Xape mo mong di tlišwa ke xo baka ba
 ledi' ba bona. Malwetsi' a masea a
 tsebywa ka ditaola. Xape xantsi' ngwana
 o a lafiwa ka xo phasa pheko.
 Bana ba batšwaxo meno a ka xadimo pele
 ba bitšwa mašeka. Xomme ke xore
 selilola ka xe xo sa dumelwa xo

634

tsebywa ke oatho. Xomame tšēka ka
 le bolaiwe. Xe e le matho yo mokolo ka
 dumetelwe ho ya mo xolong molwetši.
 Xape a loma matho ka ona ka fole
 ka pela. Xe menō a sa tšwa ho a
 phekolwa xore badimo ba # lotolle
 menō a ngwana. Xomme Xape a a
 lafiwe ka dihlang tša menō. Kalafō
 e bitšwa kōhlētō ya menō. Mosadi a
 ka amusa ngwana wa yo mong xe
 ngwana a hwetsē ke mmaywe.

Maina a ngwana a sepela ka lelotō.
 Xomme lelotō e ka ba la mmaywe ngwana
 Xoba ~~lelotō~~ Xonna. Xe batho ba veile leina
 leo ~~lelotō~~ leina ngwana o Ha isa pele
 ka ho tsoma leina leo eleng leina ka
 xolla. Xomme ke xona leina le tla
 hwetswa ka ditaola. Xomme xengwana
 a tla xothwe o sobixwa ke badimo.

Xomme ho soba ke ho thšipa.
 Xomme sa matho ho tšethwa leina
 le leng le le leng mo melotong ye
 mebedi. Xe mosadi a thomile a
 tšia lebaka le le lēlē ho ima o

634

IV

K34/33

19

Ha vèèlwa ngwana wa xaxwe leina
 ke ngaka yeo e mo alafilexo xe
 a Ha ima. Xe ngwana ele wa
 xo belexwa ka moraxo xa dikotsi
 tš'a xo hwelwa xa mosadi' xona ngwana
 o Ha bitšwa mabu. Ke xove xa se
 motho o tla hwa byalo ka ba bang.
 Leina la ngwana le vewa pele xa
 dihlatse eleng basadi' bao batlileng
 xo nthisa mosadi' ntlong.

Leina le ka reolwa xe ditaola di sa
 dumele ko le veilwexo. Leina le a laolwa
 xove batho ba be nnete xo se vèè leina
 le šele. Leina la pele le a lotwa bophelo
 kamotho owa motho. Xe ngwana ele yo
 moxoxo ~~o~~ a bolotšwe a ka rewa
 maina a mafsa. Xomme a mangwe ke
 a o motho a e thetaxo ka ona xe ele
 le soxana xaba mothepa. Maina a
 kxodisano ke a o a tšwelexo diblatong xoba
 ditaoleng. Xomine maina a a xodiswa kudu
 ke batswadi' ba bana. Xaele kxodisō yo
 oana ka nnoši, ke ya maina a mafsa.
 Mphatho o mong le o mong e tsebana

634

V

K34|33

20

Kudu kudu. Komme xape kxodišano
le lerato ke le lexo.

Mphatō o moxolo xa o a dumelwa
xo dira se xwera le mphathō wa
monyane xo wona. Xe xo ka hwetswa
mphatho wo moxolo o dira se xwera
le mphathō o ka fase xo ona ke
kxōbōšō ya mphatho wo moxolo.
Hw Twaēlanō malaveng a mosadi
wa monna yo mong o xona xo
monna yo mong ka batla le mphatho.
Xe monna ele moeng sa nhlā o tla
kxopelwa mphatho ke bao ~~ba~~ etšeng
a ba etšexo. Ke xore ba tle ba tsebe
xore ~~u~~we madulong a mphatho wa
xaxwe ~~mo~~ a etšeng xona.

Ka mamotaxa.

J. M. Malatsi.

NOV 11 1948
actn. 17.11.43

I.

JPM Malatjane/33

634

Byana

K34/33

21

Bana pele ka xe ba xodile ba h'liwa o a
valoka lets'a'si kamota. Xomme ka xo
Modiro wo ba o fihwaxo xe e se lobapala
fela. Xomme papalo ts'a bana ke tse
ntsi. Xomme o tla hwets'a basetsana le
basimane ba bapala xatee le xe baile
ka dihlomp'ana ts'a xo t'xeth'oloxana. Mo
papalong basimane ba bapala ka xo a xa
menqwakwana le masakana. Basetsana
bona ba bapala xo sila le xo setla le
xo a pea. Mexong le xo xe metse a o
dinoka eleng bona ka nnoši. Xomme
xape ~~ka~~ xo basimane xo tla ba lebanne
le masakana a o a nyadišwaxo ke bac
xo thwexo ke ba khalabye. Ba khalabye ke
bao ba thopilexo basadi ka uthe le xo
nyadišwa xe xo fihlwa lepatlelong la thab'ito
Mosadi ya a thopilwexo wa mathomo ena o
tla thopa basetsana ba bang x'oa bana
ba xaxwe. Xe monna a feditš'e ngwato
o tla dula xona le bana ba xaxwe.
Xe xo fedile thopa ya basadi le bana

634

ho ha dira hore basetsana bao eleng
bana ba nyalwe ke masoxana ao eleng
bana ka xa thopo ya bana e dirwa
hodimo ka basimane le basetsana.

Thuto ye kholo mo ngwaneng ye ya
ho rutwa ke bašwadi' ho romexa.

Ngwana o rutwa ho roma ke mang
ke mang mo naxeng. Komme thuto ye
ngwe ya ngwana ke di nonnwanetšeo
di rutwaxo bana xe letsatsi le dikets'e.
Le dithai di ~~ru~~ rutwa ka yona nako
yeo. Komme thuto ye e dirwa ke ba
baxolo ba moloko. Komme dinonwane
di ruta ngwana ho botexa ka xe ts'e
ding ~~di~~ di dirwa ka se swanthšo sa
bana ~~nonnwanaxo~~ le bona. Dinonwane
ts'e ntsi di anexwa ka motho yo a
bitšwaxo ~~roma~~ temamoxolo. Temamoxole ke
phofofo ke yeo e ka metsaxo batho ba
naxa kamoka xoba banna xe ba xana xe
romixwa. Xe ngwana a kwele xe ngwana
yo mong a meditswe ke temamoxolo ka
ho se botexa ho ba baxolo ke xona ena o
tla leka ho se xane xe a rongwa ke babaxolo.

Dithuto ke tse di' tswa no baxwera
le xo ba baxolo ba maboto.

Xe ba seso ya ba masoxana xe le
koba methapa xa barutwi' tsa banna
le basadi.

Xo xola xa lesoxana xe bonwa ka
Meler o elexe ka xo ka phura serotolo.
Serotolo ke sekhare sa' xo nka. Byalo
banna ba tla molaya xove a se sa raloka
ka basetsana xobane a ka dira molato.
Xaele mo mosetsana o tla tsebywa
ke basadi xove o xodile ke xona a
lokelwe ka ntlhong xove a e pelelwe. Mo
ke pelelwe o tla rutwa basadi ke basadi:
Xe ~~methapa~~ o o pelelwa elexe ko bina
xo ka fetsa beke koba beke tse pedi:
Mosoxana ka dule thotlo. Xaele mothepe
o dula ntlhong mo o sa tseneng
monna. Mosetsana xe a tswa xona o tla
tswa ele mottlo yo moswa yo a sa
swanelwaxe ko bonwa ke banna, le
masoxana. Mohlang o mothepe o tswaxe
ntlhong ko tla bamonyanya no mololo.
Ke xona ko tla dirwa mabyalwa a

mantšhi' ao a laolwano ke basadi' fela
 Mosetsana ke ale ngwaketeng o rutwa xo
 thšaba xo kxomana le masoxana ka ke
 a ka ina. Xape o swanetše xo tseba
 xore kxdo ya xaxwe e mo weditš'e basading
 ke a tšwele xona o tsebywa ke batho
 kamoka xore byale ona le basadi' byale
 ka mosoxana ke ka serokolo a tsebywa
 xobane ona le banna. Banna xoba basadi'
 ke hlae mo xoba babedi' yeo banexo
 ba sa e tsebe ke e sale ba banyane.
 Ke mosetsana a tšwele ntlong o tla
 fetsa matsiši' se fahleho sa xaxwe se
 sa banna ke banna xoba masoxana
 xore ba tšwele dimpho tš'a xo tseba xoba
 ke fa tš'a sa mosadi'. Xape mosetsana
 o tla tšima tš'oko le diaparo tš'e šele.
 Komme ka moraxo a tšwe moleng xore
 a hlape komme a boele a boele le
 banna le masoxana. Byale mosetsana
 o swanetše xo bona meriri' wa xaxwe
 o tšoditšwe tš'oko ka melala. Komme
 Mosetsana o na le tokelo ya xo
 nyalwa ke a bolotše, e se sale

mahlakane koba sōboro la masadi.
 Lie lesoxana le lona le swanetsē xo
 nyala xe e se lesoboro.

Tlwaelano magareng a masoxana
 le basetsana ke xo txeethana ekeo
 xo dira se xwera. Xomme ba
 hlakana kamo ba ratao ditoseng.
 Masoxana le methepa ke batho bao ba
 phelaxo ka tlakano ka mebla le ka
 magareng le menyanyaneng ye
 menqwe byalo ka xo upa nonyana
 le menyanyaneng ya setšaba.

Basetsana ba diwalelwa xo robala
 utlong a tse le masoxana xo se poifo.
 Masoxana a nthiša sa txeethano le
 basetsana a tseba tsebye ke batswadi
 ba basetsana. Masoxana ke a txeethile
 koba a tse tse mothepe o swanetsē
 xo isa seb se byalo ka serotwana
 koba lehō le tšē ding tšē byalo xoie
 a tsebe ke batswadi ba mosetsana.
 Xomme mosetsana a nthiša leseka
 koba pheta. Mo xong a dire byalwa
 a bo isē xa kabo masoxana xoie ba

tsebe xore ke mottabo wa morwa
 bona. Kxethano e fela ha ke
 lesoxana le ka nyala yomong koba
 Mosekana ke a ka ferehwe ke
 swana soxana lea le sa ratexo tsä
 Kxethano fela. Komme Kxethano ke
~~sethemo~~ sethemo sa baxwera fela.
 Komme mo xong Kxethano e fetoxa
 tšiano kare ka mothepe le mosoxana.
 Ke mosekana a kxethile mosekana
 o mošamela mošomo byab ka morwa
 ka mosadi. Ke mothepe o nyetswe
 ke Mosoxana yo mong ka moraxo
 ka Kxethano Mosoxana wa Kxethano ka
 tsama ~~o~~ enyaxalelo tsä ka xwe ka
 batswadi ba mothepe. Komme seo se dirwa
 ke kwanano yeo e dirilwexo tsatsing la
 mathomo ke mosoxana a itsibišä ka
 batswadi ba mothepe. Komme bona sa
 mathomo ba swanetsä ka botšišä mosekana
 koba kxetho ke ya mohuta o fe. Ke eše
 ya bottabo kana ke ya thaloko. Komme
 se nthšixwaxo ke mosoxana ka se motla
 ka fa mothepe.

Ke xo ka direxa kotsi' xare xa mosetsana
 le mosoxana mo tseetharong ya bona
 Xona Mosoxana o swanets'e ko monyala
 koba a lefisiwe ke a sena sa xo fetsa.
 Motheko. Ke lesoxana le sena matlaba
 xa le tlomphele ke ba xwera ba lona.
 Xomme xape ko byalo le ko mosetsana.
 Ke xo ka hwetswa koba mothepa o tlaxetse
 o le nosi' xare xa mphatla wa xaxwe
 Xona ko ho supa koba batswadi' ba mothepa
 ke babi. Ke xona ko ha ba thata ko nyala
 Xape seo se direxa le ko mosoxana.
 Tseethano ya ba xwera e dirwa ke mosetsana
 koba mosoxana. Ke xone Mothepa o ka
 thoma le ko tseetha lesoxana koba lesoxana
 la thoma pele. Xomme tseetho ye byalo
 e supa koba xa se kwana ya mapelelo
 ko mothepa koba ^{ko} lesoxana. Tseethano xa
 e dumelele monna wa ko nyala koba mosadi'
 wa ko nyadiwa.

End. S. 634

Ka Mamotaxa.

J. M. Malatse